

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban évszám:	
Egész évre	10 kor.
Negyedévre	4 "
Egyben hához hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Védőszelvény postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
kedd utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal,
Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszatérítését
vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Kyvas nem órn 8 Allor.

NAGYVÁRAD, augusztus 24

Társadalmi iparpártolás.

(K. Ö.) Az Országos Iparpártoló Kongresszus augusztus 25. és 26-án tartja Szegeden iparpártoló gyűlését. Főcélja a kongresszusnak a társadalmi szerveket az iparpártolás egyöntetű eljárására birni. Mert bár eddig is sokat tett a magyar társadalom az iparpártolás terén, ugynevezett kézzelfogható eredményeket nem tudunk felmutatni.

Sőt, ha az áruforgalmi statisztikát vizsgáljuk, megdöbbenéssel fogjuk tapasztalni, hogy a tulipánmozgalom dacára hetvenhárom millió koronával többet adunk ki az elmúlt félévben osztrák iparcikkért, mint azelőtt ugyanazon idő alatt.

Ugyanakkor azonban megcsappan a mi Ausztriába irányuló nyerstermékivitelünk. Megcsappant lisztkivitelünk, még inkább állatkivitelünk. Ebből a körülményből sokan arra a következtetésre jutnak, hogy Ausztriában a kivitelünk ellen irányuló társadalmi akció hatásosabbnak bizonyult, mint a mi tulipán mozgalmunk. Van valami a dologban, ámbár nem szabad megfedekezni arról, hogy kezdő mozgalomról van szó, a melynek hatása csak később fog meg nyilvánulni.

Sokkal szívósabb a magyar faj és akarateréje is már nagyobb próbát állt ki, sem hogy ezen a téren is eredményt ne tudna felmutatni.

A milánói kiállítás fényes bizonyítékát adta a magyar faj ipari rátermettségének. Ha az a szerencsétlen tüzvész el nem pusztítja a magyar kiállítást, mi Milánóban oly fényes ipari győzelmet aratunk, mely méltán feltűnést keltett volna. Azért ne mondja senki, hogy nem értünk az iparhoz. Igenis hozzá értünk, de mit ér az, ha az állam rengeteg összeget költ iparfejlesztésre, iparos nemzedék nevelésére, ha a magyar társadalmat hidegen hagyja az oly fontos nemzeti és közgazdasági ügy, amilyen a magyar ipar megeremtése. Vajon igazuk lenne azoknak, kik azt mondják, hogy mi csak szalmalángra vagyunk képesek.

Az iparfejlesztésnek az iparpártolással együtt kell haladnia. Azért mi nem tartozunk azok közé, akik minden boldogságunkat kizárólagosan az önálló vámterületől várják. Az önálló vámterület bizonyára jó lesz arra, hogy iparunk önállóan fejlődhesse és hogy vámmal védve felvehesse a harcot a fejlettebb, tehát kisebb termelési költség mellett előállított külföldi ipartermékekkel. De hogy a harc sikeres legyen, kell, hogy a magyar társadalom erélyesen felkarolja a magyar ipar ügyét. Elég, ha lemond az előítéletéről és hasonló minőség mellett a ma-

gyarnak ad előnyt. Hazafiságra is hivatkozhatunk és áldozatot is követelhetnénk a magyar társadalomtól, de a tömegáruknál, a nagy fogyasztásnál ez igazán nem játszik szerepet, de hiába is követelnők. A mai igazán nehéz megélhetési viszonyok között szociális kötelesség a megélhetést a lehetőség szerint megkönnyíteni, nem megnehezíteni. Tehát csak maradjunk meg az egyenlő elbánás rendszere mellett, mely mindenképpen sikerre vezet.

A fogyasztás rendszeres irányításának van fentartva, hogy a magyar társadalom, amint egyrészt megismerkedik a magyar ipar forrásaival, és másrészt meggyőződést szerez a magyar ipartermékek jóságáról, teljesítse azokat a feladatokat, melyek a magyar iparpártolás szempontjából reá hárulnak. Ide természetesen idő kell.

Ez tehát nem azt jelenti, hogy azonnal essünk kétségbe, amint az iparpártolás nem azzal a gyorsasággal hódít, amint azt a vérmes reményű hazafiak szeretnék, de azt sem jelenti, hogy az első siker láttára lankadjon akaraterünk és kitartásunk.

Igenis erős, egyöntetű és kitartó munkára van szükségünk.

A szegedi iparpártoló kongresszus már akkor is sikeres munkát végez, ha az egyes társadalmi szerveknek munkakörét és irányát kijelöli

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Jugeotte ur módszere.

Irtá: Leon Xanroff.

I.

(Racuire ezredes és Jugeotte bankár a kaszinó terraszáról nézik a parton folyó tarka életet.)

Az ezredes egyszerre szigorúan összevonja a szemöldökét és egyideig merően bámul egy a közelben lubickoló fiatal párocskára, aztán Jugeotte felé fordulva meglehetősen ideges hangon mondja:

— Nézze csak, Jugeotte, nézze ott a feleségét a fiatal Faribolttal.

Jugeotte ur egy pillanatra oda néz a fiatal párra, amelyik feltűnő közelségben és nagyon bizalmasan diskurál a lágyan ringadozó hullámok között. Az a szándék is kétségtelenül felismerhető, hogy lehetőleg távol tartsák magukat a többi fürdőzőktől.

Jugeotte (kedvetlenül.) Az a feleségem volna? Ugy hiszi ön?

Az ezredes. Az hát! (Idegesen.) És hogy találják egymást a szemükkel! Ez már igazán utálatos. Ki nem állhatom azokat az asszonyokat, akik a férjük háta mögött ilyeneket művelnek.

Jugeotte. (Hevesen félbeszakítja.) Ugyan hallgasson már! Micsoda ötletei vannak önnek! (Nyugodtabban.) Annyi igaz az egész dologban, hogy a fiatal Faribol egy kicsit udvarol a feleségemnek.

Az ezredes. Ugyan kérem! Hagyjon nekem békét. Nézzon csak végig önmagán és azon a fiatalemberen. A kis Faribol valóságos mintája a férfiszépségnek. Csak nem gondolja, hogy egy asszonynak nehezebb esnie a választás között Antóniusz és az ön görbe lábai meg a pocakos haza között? — Az ön biliárdgolyóformájú, kopasz fejről nem is akarok szólni...

Jugeotte. Oh, oh! Ön tuloz, ezredes. Hiszen beismerem, hogy ez a fiatalember...

Az ezredes. Semmi! Ez így van. És önnek, mint férjnek kötelessége volna ezt az embert eltenni láb alól.

Jugeotte. Eltenni láb alól!... Könnyű azt így kimondani, de nehezebb a dolgot meg is csinálni.

Az ezredes (komolyan.) Én tudok egy biztos módot.

Jugeotte és az?

Az ezredes. Egy jól irányzott kardszurás. Jugeotte (lelkesezés nélkül.) Hm... hm... Igen?... Ah, igen-igen, egy kardszurás!

Az ezredes. Ennél nincs biztosabb mód. Ezt tapasztalásból mondhatom önnek. Mikor észrevettem, hogy a feleségem körül egy ilyen léhűtő okvetetlenkedik, én is így tettem.

Jugeotte (meglepetve.) Mit?... Önnek felesége van, ezredes!

Az ezredes (egy kis zavarral.) Igen! Azaz, hogy csak volt. (Folytatva.) Tehát mondom. Mikor észrevettem a dolgot, a bordái közé döftem annak az embernek a kardomat. Hat centiméter vasat nyelt érte és hat hónapig feküdt utána mozdulatlanul a hátán!

Jugeotte. És ő nagysága, a felesége?...

Az ezredes (zavartan a bajuszát pödri.) A feleségem?... A... a feleségem elment tőlem;... igen, ... megszökött azzal a bitanggal, mihelyt lábra birt állni...

Jugeotte (ironikusán.) Akkor hát az ön módja kitűnően bevált!...

Az ezredes. Be hát! Csak jobban kellett volna egy kicsit csinálnom. Egy pár centiméterrel több, megtette volna a hatását. Azt ajánlom önnek, hogy végezzen egész munkát: Keresztül kell döfni egészen...

Jugeotte. Keresztüldöfni!... keresztüldöfni!... De hátha ő döf engem keresztül?...

Az ezredes (diadalmasan.) Nos, úgy is jól van! Ennek a módnak éppen ez az előnye.

Jugeotte (szintelenül.) Hiszen ez elvégre igaz, de azért én mégis csak jobban szeretnék valami másféle módot.

Az ezredes (sztentori hangon.) Hogyha az ember egy másik embertől szabadulni akar, arra csak egyetlenegy mód van; egy becsületes kardszurás!...

Jugeotte (szórakozottan.) Ugy gondolja? (Gondolkodásba merül.)

II.

(Egy félórával később Faribol ur, madame Jugeotte társaságában feljön a terraszra és mindketten odaülnek a két ur asztalához.)

Mme Jugeotte (a férjéhez.) Bocssás meg kedvesem, hogy ismét elhagylak, de a fürdés egy kicsit kimerített, hazamegyek egy pár pillanatra pihenni. Viszontlátásra, ezredes ur!

Királyunkat gyalázó brosúra. Berlinben a napokban Barrie Andrétől, a hirneves francia írótól egy brosúra jelent meg, amelyben erősen gyalázó kitételek fordulnak elő királyunk ellen. A német fővárosban az a hír tartja magát, hogy a brosúra a szerb kormány rendeletére íródott. Ez ellen a hír ellen nyomban tiltakozott a bécsi szerb követ és a szerb király. Tiltakozásukkal szemben most a Nossiseté Zeitung egy cikkben bebizonyítja, hogy a királyunkat gyalázó brosúra csakugyan a szerb kormány rendeletére készült.

Közös miniszteri tanácskozás. Bécsből jelentik: A jövő héten közös miniszteri tanácskozás lesz, amelyen meg fogják állapítani a delegációk elé terjesztendő költségvetést. Ebből az alkalomból a két miniszterelnök a kiegyezési kérdésekről is tanácskozni fog. A delegációk október 18-án vagy 20-án fognak Budapesten összeülni.

Az 53. német katolikus nagygyűlés.

A nagygyűlés második napján a nyilvános és zárt üléseken kívül (melyekről tegnapi tudósításunk számolt be) számos külön gyűlés volt, melyek közül nevezetes volt a *Windhorstbund* gyűlése.

Sajátságos és példátlan szervezete a *Windhorstbund* a német katolikusoknak. Valóságos kortesszervezete a centumpártnak, egy hatalmas ifjú gárda, amely folytonosan korteskedik a katolikus politika érdekében. A *Windhorstbund*ban, politikai, tudományos és apologetikus kiképzést nyernek mindazon fiatal emberek, akik mint szóvivők akarnak működni a választások alkalmával.

A gyűlésen több centumpárti kortes vett részt, mint ahány tagja volt a legutóbbi magyar katolikus nagygyűlésnek.

A *Windhorstbund*on kívül gyűléseztek még a német Lourdes-Egyesület, a *Borromeus-Egyesület* (mely a katolikus irodalom terjesztését tűzte ki célul) a Szent Vince-Egyesületek, az esseni katolikus legényegylet, a katolikus alkoholelleses szövetség és a római Anima-intézetnek volt tagjai.

A napnak különös jelleget adtak még ezenkívül a

katolikus diákünnepségek.

melyeket este három helyen tartottak meg a német katolikus diákok. Egyiket a német katolikus diákegyesületek szövetségének tagjai tartották.

Fényesebb és színesebb volt a képe a másik diákestélynek, melyet a katolikus német szintviselő diákegyesületek szövetsége tartott.

A harmadik helyen a tudományos katolikus diákegyesületek szövetsége jött össze a fehér asztal mellett.

Harmadik nap.

Reggel gyászmise volt a volt nagygyűlések elhunyt tagjainak lelkiüdvéért és ezt követte fél 9 órakor a *Volksverein* nagygyűlése.

Ez az idő szerint a német birodalomnak legnagyobb organizációja, de talán az egész világ legnagyobb egyesülete, a német katolikus népszövetség. Tagjainak száma ez idén meghaladta a félmilliót. Hatalmas működését a széles világon bámulják sokfelé, utánozni szeretnék sok helyen, a legmagasabb helyről utánczásra ajánlják, azonban nem sikerül az utánczás.

A nagygyűlést, mely hivatva van az egyesület évi működéséről képet nyújtani, kevéssel 10 óra előtt nyitotta meg *Brandts* gyáros, az egyesületnek kezdet óta elnöke. A katolikus nagygyűlés kitűnőségei itt is megjelentek, élükön a bíboros érsek.

Az ősz elnök lelkes beszéddel nyitotta meg a nagygyűlést.

Az elnök után az egyesület igazgatója, dr. *Pieper* lépett a szószékre, titáni germán alak, akinek tevékenysége is valóban bámulatos, titáni.

Azután *Hröber* beszélt, majd *Marx* képviselő s utána *Fischer* bíbornok szólott.

A gyűlés a déli órákban legkitűnőbb hangulatban ért véget.

A *Volksverein* nagygyűlésének látogatottsága nem zárta ki azt, hogy majdnem ugyanabban az időben tartásuk a nagygyűlés

második zárt ülését,

melyen az érdeklődők igen nagy számmal jelentek meg. Itt először is elhatározták, hogy az

1908-iki nagygyűlést, ha csak akadályok nem jönnek közbe *Düsseldorfb*an fogják megtartani. Ezután elfogadják a bizottságnak javaslatát, melyeket előző tudósításunkban ismertettünk. A kivándorlás kérdésénél msgr. gróf *Vay Péter*, pápai protonotárius nyomatékosan figyelemztette az összes katolikus köröket a tengerentúli kivándorlásra, amely évről-évre növekszik s amelynek kétharmadrésze a katolikus államokból, nevezetesen Ausztriából és Magyarországból, valamint Olaszországból kerül ki. Sürgősen szükségesnek tartja tehát, hogy a tengeren közlekedő hajókon a katolikus lelkeseknek a tengeri út alatt kellő hely és alkalom nyujtassék a szent misére és a katolikus hívők lelki szükségleteinek kielégítésére s a Szent Ráfáel-egyesület felkéressék, hogy a különböző gőzhajós-társaságoknál e cél elérésére lépéseket tegyen. A gyűlés ilyen értelemben határozott.

Nagy lelkesedést keltett Köblle new-yorki ügyvéd beszéde, ki az amerikai katolikusok tevékenységét ismertette. Ezzel a zárt ülés véget ért. Délután volt a második nyilvános nagygyűlés, amelyre a nagy csarnok ismét teljesen megtelt. A hölgykarzat ép oly telt, mint tegnap volt. A püspökök, akik itt tartózkodnak, ismét itt vannak. Új vendégnek érkezett a münsteri püspök, akit a nagygyűlés elején üdvözöltek.

Öt óra után báró *Twickel* alelnök megnyitotta a nagygyűlést. Elsőnek szólott *Burlage* hirodalmi képviselő a római kérdésről és megismételte a német katolikus gyűlések szokásos tiltakozását az egyházi állam elablása ellen és a pápa területiális souverentitásának visszaállítását követelte az egyház függetlensége érdekében.

A második szónok *Králik* bécsi előkelő író volt, a népművelésről beszélt. Az egyháznak mint kulturtényezőnek művelnie kell a népies irodalmat.

A másik nagy tényezője a művelődésnek a sajtó.

Nagy tényezője a művelődésnek az egyesület, mely a nép művelődését tartja szem előtt.

Nagyon elevenítő hatása van a műveltebb ember élő szavának, előadásának. Napjainkban az university extension már mindenütt el van terjedve. Kell, hogy az egyház is emlékezzék meg univerzális jellegéről s befolyását elegendő mértékben érvényesítse.

Könnyen volna egy ideális university

Isten önnel Faribol! . . . (A fiatalemberrel tükön egyetértő pillantást vált és graciózan ellebeg)

Faribol (egy pillanattal később.) Ah, Istenem milyen feledékeny vagyok!

Jugeotte. Tessék!

Faribol. Majd elfeledtem, hogy egy sürgős levelet kell még a délelőtt folyamán megírnom. Bocssánsanak meg, uraim, de a szállodámba kell mennem! (Sietve kezét nyújt Jugeottenak.)

Jugeotte (a kezét fogva tartva.) Várjon még egy kicsit uram! Szeretnék önnek valami fontosat mondani.

Az ezredes (sugva.) Csak kerülgetés nélkül barátom. Rám számíthat mint segédre.

Faribol (idegesen.) De . . . Higyje meg uram, hogy sietős a dolgom . . . nagyon fontos dolog . . .

Jugeotte (leülésre kényszeríti). Nem tart soká, kérem hallgasson meg . . . nagyon fontos dolog . . .

Faribol (nyugtalanul.) Ugy?

Jugeotte (ünnepélyesen.) Mindenekelőtt ígérje meg nekem becsületszávára, hogy nyíltan és őszintén válaszol.

Faribol (ideges nyugtalansággal.) Becsület-szavamral

Jugeotte (átható pillantást vetve Faribolra.) Mondja meg nekem, mennyi az ön vagyona?

Az ezredes (elképedve néz Jugeottera.) Mit?! Mi az?

Faribol (értelmetlenül.) Mit? Hogy mennyi a vagyonom? . . . Hát . . . Izé . . . Ugy

nyolc-kilencszázezer frank, de lehet, hogy egy millió is van . . .

Jugeotte. Nagyon szép. És mondja csak kérem, szabadon rendelkezhetik-e ön efelett az összeg felett?

Faribol zavartan. Természetesen.

Jugeotte. És milyen módon van az a pénz elhelyezve?

Faribol. Állampapirokban, vasuti részvényekben és . . .

Jugeotte (megvetően.) Állampapirokban, vasuti részvényekben? Ugyan hogy lehet valaki ilyen könnyelmű! Három-négy százalékra helyezni el ilyen szép vagyont! Hát nem bűn ez? De igen az; Isten ellen való véték! (Bizalmas és jóságos hangba csapva át.) Hallja, fiatal barátom! Én igazán melegen érdeklődöm ön iránt . . .

Az ezredes (elképedésében először életben vizet önt az absztinjába.) Még megöleli . . . Bizony Isten meg fogja ölelni!

Faribol. Legyen meggyőződve uram, hogy én is . . .

Jugeotte. A feleségem is nagyon rokonszenvez önnel . . . Nagyon gyakran beszél ön felől és mindig a legnagyobb lelkesedés hangján . . . annyi melegséggel! . . .

Az ezredes (tágra nyílt szemekkel) Bolond ez az ember? Meg van ez háborodva?

Faribol (kezd mulatni a dolgon.) Hiszen én is tisztetem, szeretem Jugeotte asszonyt . . .

Jugeotte. Nem kételkedem bennel És ép-

pen ezért feleségemmel együtt elhatároztuk, hogy önt igazán boldoggá teszük . . .

Faribol (mosolyogva.) Madame Jugeotte és ön?

Jugeotte (barátságosan a vállára vereget.) Igen! . . . Igen, drága, fiatal barátom! Feleségem és én! Az a legforróbb vágyunk, hogy önt boldoggá tegyük. Ezt pedig csak úgy érhetjük el, hogy ha ön sok pénzt, nagyon sok pénzt kereshet.

Faribol. Pénz? . . . De . . . De nekem nincsen szükségem pénzre! . . .

Jugeotte (mosolyogva.) Ugyan menjen! Pénzre mindig szüksége van az embernek. Egyébiránt legyen nyugodt, a dolog nem fog önnek semmi alkalmatlanságot szerezni, dolgozni nem kell majd. Ön csak egyszerűen rám bizza a vagyont . . .

Faribol (figyelve.) A vagyonomat?

Jugeotte (édeskésen). Hiszen tudja, hogy mennyire szeretjük önt, én is, meg a feleségem is . . . Beveszem a pénzét a bankomba.

Faribol (tanácstalanul) Kérem . . . Én . . . én igazán nagyon meg vagyok hatva . . . Iga-

zán . . .

Jugeotte. Nálam nyolc-tíz százalékot fog a pénze jövedelmezni. És igazán annyira szeretem önt . . .

Az ezredes (magánkívül). Kezd elhagyni a józan eszem . . .

Jugeotte. Tehát megegyeztünk?

Faribol (felállva.) I . . . igen, megegyeztünk, de de kérek egy kis haladékat hogy . . .

extension összehozható keresztény tudósokból és tanárokból, ez nem kerülne pénzbe, csak szervezés kell hozzá s a népek őszinte szeretete. Végül nagy jelentőségű a *dramai nevelés*.

Utána Zahn strassburgi egyetemi tanár beszélt a *művészi nevelésről*.

Azután pedig Lausberg kormányzó Kölnből beszélt a *női kérdésről*, főleg a női hallgatóság nagy gyönyörűségére.

Végül Dingelstad münsteri püspök szólott s megáldotta a hallgatóságot. A gyűlés esti 8 órakor véget ért.

Szell Kálmán pénzügyminiszter?

Bécsből azt a telefon jelentést kapta a M. E. L., hogy az ősz folyamán a pénzügyminiszteri székben változás fog bekövetkezni. Már a parlamenti ülészek végén híre járt, hogy Wekerlét annyira lefogalja a kormány ügyeinek vezetése, hogy a pénzügyminiszterium élére önálló politikust akar állítani. Szó volt Popovics Sándor államtitkár miniszterségéről és ezt a verziót igen valószínűnek is mondták. Most aztán osztrák körökben a bizonyosság hangján beszélnek Szell Kálmán pénzügyminiszterségéről. Természetesen, a legnagyobb tartózkodás hangján vesszük tudomásul ezt az értesítést, amelylyel semmi közösséget nem vállalunk, de a melynek elhallgatására sem látunk okot.

Szerecsen mosdatás.

Mióta a Társadalomtudományi Társaságban lefolyt botrányokról kiderült, hogy Kristóffytól minden jóérzésű magyar elfordul, azóta a volt haladópart mindent elkövet Kristóffy tisztára mosására. Most a Pester Lloyd, ez a budapesti német nyelvű osztrák lap vállalja a kétes renoméjú feladatot, hogy Kristóffy mellett prókátorokdjék. Ezeket írja:

Az a sokféle verzió, amely nemrégiben a Wekerle kormány megalakulásáról és Kristóffy Józsefnek a kibontakozás körül kifejtett szerepéről nyilvánosságra kerültek, kívánatosá tesz, hogy világot derítsünk e kérdésre. Amint

megbízható helyről értesültünk, a kérdéses események így játszódtak le:

A koalíció őszinteségére és egyúttal tartósságára való tekintettel kétségtelenül az a kérdés a legfontosabb, hogy vajjon a szövetségben lévő pártok kölcsönös egyetértéssel jártak-e el, vagy pedig igaz az, hogy e pártok legnépesebbje, a függetlenségi párt adott esetben arra is kész volt, hogy szövetségesei nélkül is a kibontakozáson dolgozzék és az új kabinetbe belépjen. Általánosságban ez eshetőségnek meg kell állania, mert tény, hogy adott esetben Kossuth Ferenc kijelentette, hogy a függetlenségi párt hajlandó résztvenni olyan kabinet megalakításában, melyben a Fejérvári kereskedelmi minisztere, Vörös László elnökölne. Az igazság kedvéért meg kell jegyeznünk, hogy maga Kossuth nem vett volna részt a kabinetben.

Ez a kibontakozási terv először előszóval terjesztett elő illetékes helyen. De ott nem találták elégségesnek arra, hogy célravezető tárgyalásokat kezdjenek az alapján. Kis idővel utána ugyanez tervírásban részletesen kidolgozva is előterjesztett. Az előszóval előadott terv szerint Vörös lett volna a kabinet feje olyan nemzeti programmal, amely az általános kívánásokat kielégítve a megoldáshoz vezetett volna. Ebben a kabinetben a Fejérvári-kormány több tagja megmaradt volna a helyén és részt vett volna benne több függetlenségi is, akikről azt állították, hogy ezzel a programmal mindenben egyetértenek és készek voltak hozzá a néppárt nélkül is megszerezni a parlamenti többséget. Ezt a tervet a korona elé terjesztették, de nem fogadtatott el.

Röviddel utána két hatvanhetes politikus fáradozott a kibontakozáson, de nem több sikerrel.

Ekkor báró Bánffy lépett megmentő ideával elő, de amely egyáltalán nem válhatott komolylyá, mert Kossuth a neki tulajdonított szolidaritást határozottan tagadta. Végül április 3-án este Kristóffy felment a miniszterelnökhöz egy tervezettel, amelyet Barabás azzal a megjegyzéssel adott át neki, hogy ebbe Kossuth is beleegyezett és amely csekély változtatással arra szolgált alapul, hogy egy új kabinet alakításával az alkotmánytalan kormányzásnak véget vessenek és a Ház egybehívásával a törvényes határidőt betarthassák.

A Kristóffy által benyújtott tervezet nem

egészen precíz formában azokat a feltételeket is tartalmazta, amelyek mellett a függetlenségi párt a kabinetben részt venni hajlandó. A tervezet első pontja értelmében a kabinetben három függetlenségi és három 67-es politikus foglalt volna helyet és a 67-esek szupremációját biztosítani lehetett volna azzal, hogy az egyik közülök egyúttal a miniszterelnöki tarcát viselte volna.

Amint tudvalevő, Fejérvári és Kristóffy ennek következtében április 3-án Bécsbe utaztak. A tervezetet a király elé terjesztették és ezután minisztertanács volt a király elnöklésével, amelyen Fejérvári felhatalmazást kapott hogy a kifejtett program alapján a tárgyalásokat megkezdje Kossuthal. Ez meg is történt azon a megbeszélésen, amely április 4-ikén Barabás Béla lakásán ment végbe. Az így megkezdett, majd később a Bristolban folytatott tárgyalásoknak az lett az eredménye, hogy megalakult a Wekerle-kormány. Mindebből kitűnik, hogy Kristóffy teljes joggal állította, hogy a válság megoldásában részt vett és viszont Kossuth is teljes joggal cáfolta azt az állítást, hogy az ő és Kristóffy részvétele egy közös kabinetben tervbe volt véve. Végezetül ki kell még emelnünk, hogy a függetlenségi párt többi vezetőit csak később, ugyyszólván kapuzáráskor vonták bele a tárgyalásokba és ez annak a fogadtatásnak a következménye volt, a melyben ez a tervezet ott részesült.

Természetes, hogy ez megint nem felel meg a valóságnak. Az erkölcsi halottakból még a P. L. is csak kísérteteket csinálhat, akik feljárnak kísértetni. Jellemző azonban a mentőakció azokra, a kik belekapaszkodnak.

Az orosz forrongás.

A sveaborgi lázadók kivégzése.

Frankfurt, aug. 24. Egy pétervári magán távirat szerint a sveaborgi lázadás miatt halálra ítélt tisztek és tüzérek kivégzése a legnagyobb borzalmasságok közt ment végbe. A kivégzés végrehajtására ugyanabból az ezredből vezényelték ki a katonákat, amelyhez a halálra ítélt tartoztak. A kivégzés végrehajtására kivézényelt 50 embert egy fiatal kapitány vezetett. Az ötven ember töltött fegyverrel felállott szemben a halálra ítéltekkel. Hátuk megett egy század gyalogság állott szintén megtöltött fegyverrel, feltűzött szuronyyal. A vezénylő kapitányt annyira elfogta az izgalom, mikor tüzet vezényelnie kellett, hogy reszketni kezdett és elájult. Erre egy másik tiszt vette át a parancsnokságot és tüzet vezényelt. Az 50 katona szintén annyira izgatott volt, hogy reszketett kezökben a fegyver. Az első sortüz a kivégzettek lábához esett. Csak a második sortüzre haltak meg az ítélték.

Forradalmárok rablásai.

Moszkva, aug. 24. Több felfegyverezett fiatal ember megtámadta a Kazán-vasut egyik teherállomásának pénztárát, a honnan 14.000 rubelt raboltak. A tetteseknek sikerült elmenekülni. Uldözésük közben két járőrelő megsebesült.

Kiew, aug. 24. Smiela állomáson öt felfegyverezett egyén megtámadta az állomásfőnököt és a teheráru-pénztárból 17.000 rubelt rabolt. Az állomásfőnök és egy utas megsebesült.

A parasztbank hiánya.

Odessza, aug. 24. A parasztbankot a rendőrség átvizsgálta és 30.000 rubel hiányt talált és meglepő felfedezést tett. Konstatálták, hogy a tisztviselők a forradalmi szövetségek tagjai és forradalmi célokra használták a pénzt.

Jugeotte. Ej, minek az? (Csönget.) Pincér! Piacér! Tollat és tintát! (Faribolhoz.) Mindjárt ki fogja állítani a meghatalmazást... Tudja, a dolog a nagyon sietős Most készülök ugyanis Argentínában egy vakmerő kup keresztülvitelére és ahhoz pénzre is van szükségem...

Faribol (nyugtalanul). Argentínában? Egy vakmerő kupot?...

Jugeotte. Igen, barátom! Roppant nyaktörő váltakozás lesz, de ha beüt, akkor milliókat harácsolunk. Milliókat barátom! Milliókat!

Fariból (bizonytalanul). De... De engedjen meg uram, mielőtt én valamit aláírok előbb tanácskozni szoktam az ügyvédemmel...

Jugeotte (mintha haragudnék, idegesen). Ugyan minek az, kedves barátom?! Az ügyvédek semmit sem értenek az ilyen dolgokhoz!...

Fariból (helyéről felállva, nagyon hidegen). Sajnálom, de én nem csinállok semmit az ő tanácsa nélkül.

Jugeotte (még idegesebben). De hiszen az ügyvéd csalódhat, esetleg hamis információkat kaphat felőlem; nemrégiben is olyan híreket terjesztettek üzletemről, mintha a tönk a szélén állana!

Fariból (megréműlye). A tönk szélén?!...

Jugeotte (élénken). Kérem, egy szó igaz sem volt benne! Ne higgyen az ilyen híreszteléseknek! És aztán... Hopp! Han egy eszmém! Tudja mit? Mielőtt az ügyvédjének írna, menjen fel a feleségemhez és beszélje meg a dolgot vele...

Fariból (hevesen). Mit? Ön azt akarja hogy...

Jugeotte. Igen, Igen! Kérem. A feleségem mindenről tud és majd jobban megmagyarázza önnek a dolgot...

Fariból (nagyon szárazon). Sajnálom, de nem tehetem meg ez idő szerint ezt a látogatást... Fontos ügyem...

Az ezredes (aki végre megérti a bankár szándékát, szatirikusan közbevág). Csak nem akar bennünket elhagyni, fiatal barátom?

Fariból (a lehető legszárzabban). De igen; kénytelen leszek vele... Azt hiszem, itteni tartózkodásom is rövidebb tartalmu lesz, mint ahogy terveztem.

Jugeotte (kérőleg). De csak nem fog úgy elutazni, hogy a feleségemtől el se bucsuzik. Igazán nagyon megszorítana vele...

Fariból (jéghidegen). Nagyon sajnálom, de... (Hirtelen elsiet.) Csinos kis társaságba jutottam itt, az bizonyos. Jó, hogy idejekorán észrevettem a csapdát!... A vagyonomat!... És mindjárt az egészet, az utolsó fraakig!...

Hanem most aztán menjünk hamar csomagolni, és el innen, amíg lehet!...

Jugeotte (gunyosan az ezredeshez). Nos kedves ezredes?!...

Az ezredes (kacagva). Ön fényes elme, kedves Jugeotte! A rendszere valóban bámulatos! Ha az ember a vetélytársa szívébe céloz, néha elvetheti a célt, de ha a tarcáját veszi célba...

Jugeotte (filozófálva). Százat lehet egy ellen tenni, hogy bizonyosan szíven találja a dőfés. Lássá, ezredes, ez az én rendszerem!...

Letartóztatások.

Riga, aug. 24. Az utóbbi napok folyamán a forradalmárok több vezetőjét letartóztatták, azonkívül számos levelet és iratot foglaltak le.

Riga, aug. 24. A rendőrség hír szerint fontos fogást tett, elfogott 40 veszedelmes forradalmárt, köztük Sinot, a forradalmi agitátorok vezérét.

Védelmi intézkedések.

Odessza, aug. 24. A kormány, valamint a város képviselői intézkedések megállapításán dolgoznak, amelyek segítségével a várost a fegyveres támadásoktól meg lehet védeni. A háztulajdonosok költségein órségek cirkálnak a városban nappal is.

Megkerült дума képviselő.

Pétervár, augusztus 24. Sovoljev volt дума képviselő eltűnéséről szóló hír koholmányoknak bizonyult. Sovoljev Moszkvában van, hol tevékenységét, mint a Ruszkija Vjedomoszti szedője újra megkezdi.

Az orosz kölcsön.

Pétervár, augusztus 24. A pétervári távirati ügynökség határozottan megcáfolja a párisi Tempsnek azon vibori jelentését, amely szerint az orosz állami bank 6000 millió alapítókével bíró részvénytársasággá reorganizáltatnék, mely összeget a Mandelsohn és társa bankház, valamint francia és más külföldi bankházak jegyeznék és a mely részvényrészesség igazgatójává Witte grótot választanák. Ily reorganizáció terve nem merült fel és a hír fantasztikus mesék birodalmához tartozik.

UJDONSÁGOK.

Tisztelettel felkérjük vidéki előfizetőinket, hogy *ugy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni szíveskedjenek,* hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **Személyi hír.** *Kossuth* Ferenc kereskedelemügyi miniszter tegnap délután 2 óraker érkezett Karlsbadból Budapestre, innét vasárnap e hó 26-án Herkules-fürdőre utazik, ahova aznap este 6 óraker érkezik.

* **A kamarai választásokhoz.** A kamarai választásokra vonatkozólag olyan híreket terjesztenek, hogy az iparos beltágok választását felebbezéssel támadják meg, mert több megválasztottnak nincs iparigazolványa, így a többek között *Bertsey* Györgynek sincsen iparigazolványa. Ez a híresztelés téves. Az ugyanis nem lehet irányadó, hogy az I. foku iparhatóságnál be van-e jegyezve, mert ott igen sok régi iparos, különösen akik még céhbeli is voltak, nincsen bejegyezve. Erre nézve példákat is tudunk felhozni, mikor a megszűnéseknel az I. foku iparhatóság maga állítja ki az Értékesítést, hogy az illetőt bejegyezve nem találja. Viszont azonban tény az, hogy *Bertsey* György mint bóröndös, fel van véve adó alá s évről-évre fizeti is az iparkamarai illetéket. Tehát ez alapon is kétségtelenül joga volt *Bertsey* Györgynek leszavazni s megválasztása beltággá szintén jogosult.

* **A megyei legtöbb adót fizetők.** A belügyminiszter által kibocsájtott körrendelet, melyben az 1907. évre legtöbb adót fizetők összeírását rendelte el, most foganatosítja az alispán. *Miskolczy* Ferenc a miniszter körrendeletére meghagyta a főszolgabíróknak, illetve a pénzügyigazgató utján az adóhivataloknak, hogy a gyártelepek nagyobb vállalkozók és

legtöbb adót fizetők neveit állítsák össze, ki-tüntetni rajta a fizetendő adót is. Az adó és főszolgabírói hivatalok most küldték be a kimutatásokat, melyekből az állandó választmány állítja össze a virilisek névsorát. Az állandó választmány által elkészített kimutatást a szeptember havában tartandó közgyűlés elé fogják terjeszteni.

* **Zászlószentelés.** A besztercebányai keresztény munkásegylet augusztus 20-án zászlószentelési ünnepélyt tartott. A zászlót *Radnai* Farkas megyés püspök szentelte fel, ki ez alkalommal magas szárnyalású, gyönyörű alkalmi szent beszédet mondott. A zászlóanyai tisztet er. *Herzitz* Vilmosné viselte. Impozáns volt az 500 tagot számláló egyesületnek a felvonulása, bandériummal az élén. A 100 koszorú leány a társadalom minden osztályát képviselte. Zászlószentelés nagyon sokan vertek be, ezek élén a megyés püspök és Zólyom vármegye főispánja, kik a keresztény hazafias munkásoknak lelkes támogatói. Az ünnepélyt szépen sikerült mulatság fejezte be.

* **Az iparpártoló egyesület kongresszusa.** A szegedi iparpártoló egyesület és a Magyar Védő Egyesület ma és holnap tartja kongresszusát Szegeden. Nagyváradról a kereskedelmi és iparkamara képviselőjében dr. *Sarkadi* Lajos titkár és Óváry Lajos beltág vesznek részt a kongresszuson.

* **A megyei képek átjavítása.** Bihar-vármegye törvényhatóságának a múlt év december havában tartott közgyűlésén elhatározták, hogy a megye nagy- és kistermében, valamint a hivatal helyiségeiben levő kézi festésű képeket átjavíttatják. Uglátszik ez csak írott malaszt lett, mert azóta is csak olyan kopott, fakult ott a képek legnagyobb része, mint azelőtt volt. Pedig vannak oly képek, amelyek érdemesek az átjavításra. Így például a *Benkovic* Agoston püspök képe. Ez a kép már csak azért is érdemes volna az átjavításra, mivel ő volt a török rabiga lerázása után Nagyvárad első püspöke, aki 1692-ben székhelyét el is foglalhatta. Továbbá *Mária Terézia*, *II. József* festett képei mind szinte kéri az átjavítást. Az átjavítási munkálatokra *Kovács* László rajztanár, aki a városházán levő képeket is szép eredménnyel restaurálta, ajánlatot nyújtott be a törvényhatósághoz, hogy ő hajlandó az összes képeket 600 koronáért átjavítani. Az ajánlat azonban csak tudomásul szolgált és tudomásunk szerint még ez ideig semmi intézkedés nem történt, hogy a képek kijavíttassanak. Ha már nem tekinti a vármegye a képek értékét, legalább szépészeti szempontot tartva szem előtt azokat a képeknek nevezett fekete vásznak adományozná a múzeumnak vagy tenné levéltárba.

* **A vízvezeték kiterjesztése.** *Rodriguez* Károly és *Nilgész* József a vasútállomás mellett levő szőlőterületüket villatelepek részére parcellázni akarják s kérték a várost, hogy a Szántó-féle szőlőig letekertett vízvezeték csövet telepükig hosszabbítsa meg a város s ők hajlandók a költségeket viselni. A városi mérnöki hivatal a kérelem teljesítését javasolja, azzal a feltétellel, hogy alávetik magukat azon kikötéseknek, amelyeket Szántó Lajos is elfogadott s a 4126 k. 52 fillér költséget a városnak megtérítik.

* **Egy szocialista munkás és a király.** Az E. U. írja a következőket: Egy gázgyári munkás alig tudja fizetni a pártadót, amit a szociáldemokrata párt követel tőle. Elkeseredésében a királynak irt levelet s arra kérte, járjon közbe a szociáldemokrata pártnál, hogy könyörületből engedjék el neki a heti negyven

fillér pártadót, mert ő beteg, hetenkint csak egy-két nap tud dolgozni. A családja éheznek, de a pártadót meg kell fizetni. A kérelmet a kabinetiroda a belügyminiszternek küldte, az pedig tegnap leküldötte a fővároshoz.

* **Ilyen katolikus lap is akad.** Jellemző az alábbi eset arra, miféle lapok szokták alkalom adtán magukat katolikusnak is hirdetni. A dolog annyiról érint bennünket közletről, mert lapunk volt munkatársának, dr. *Helvey* Lajosnak igaz elvhűségéről és hithűségéről tesz ragyogó tanúságot. A nyilatkozat a következő:

A napokban átvettem a *Neue Temesvárer Zeitung* című német nyelvű napilap felelős szerkesztését. A lap a multban huzamosabb időn keresztül katolikus színezetűnek látszott. Abban a reményben vállalkoztam szerkesztésére, hogy idővel, fokozatosan a gyakorlati katolicizmus erős organumává formálom. Jó-hiszemű föltevésében csakhamar csalódás ért. A lap, mindjárt működésem első napján igen közönséges hangú, korlátolt észjárásra valló nyilttéri közlemény közzétételét követelte tőlem. A közlemény egy kanonok ellen irányult, akit én sem személyében, sem papi működésében nem ismerem — pedig a nyilttéri közlemény ezeket is támadta — és egyéb dűrvaságaitól eltekintve, vallássértő passzusokban sem szűkölködött. A közleményt eldobtam. A laptól megváltam. Lelkiismereti meggyőződésemtől, vallott elveimtől engem, egyébként bármilyen súlyosan rám nehezedő — anyagi áldozatok sem tántoríthatnak el soha. Budapest, 1906. évi augusztus 23-án. Dr. *Helvey* Lajos.

* **Ártézi kutak Nagyszalontán.** Az utóbbi időben ngyszólván minden népesebb község igyekszik magának ártézi kutat furatni, hogy a víz által közvetített betegségek káros hatásait megszüntessék. Az alispánhoz napról-napra érkeznek bejelentések, hogy a képviselő-testületek ártézi kutak furatását határozták el. Legújabbán Nagyszalontán akart ártézi kutat furatni saját költségén *Fazekas* István. A kut saját udvarán lenne, azonban annak vizét a közönség is használhatja, oly feltétel alatt, ha a város a fölösleges vizek levezető csatornáját megépíti. Az ottani képviselőtestület e feltételt nem fogadta el és így a kutfurási engedélyt is kifogásolta. Az ügy a kulturmérnöki hivatal elé került, mely a helyszíni szemle megtartása után a kutfurási engedélyt véleményezte is.

* **Egy nagy garnizonból.** A közel multban *Zsedényi* Aladár fővárosi hírlapíró a fenti cím alatt egy reggeli lapban cikket irt a budapesti honvédgarnizonról, mely cikke miatt *Zsedényit* *Formanek* Lázár honvédőrnagy jelenleg egy munkácsi honvédzászlóalj parancsnoka, *Fabricius* honvédezredes kik a cikkben személyes megsértésüket látták és a székes-fővárosi honvédtisztikar nevében többen mások provokálták. *Zsedényi* az őrnagynak hajlandó volt fegyveres elégtételt adni és a párbajt tegnap délelőtt 10 óraker keletett volna megvívni a Ludovika Akadémia vivótermében. *Zsedényi* segédeivel és orvosával 10 óraker pontban meg is jelent a Ludovikában, de a párbaj elmaradt. Mint fővárosi tudósítónk jentí, a párbaj azért maradt el tegnap, mert a honvédelmi miniszterium részéről még nem érkezett meg az engedelem a párbaj megvívására. Ennélfogva a párbajt későbbi időre halasztották.

* **Öngyilkosság.** *Pocsaji* tudósítónk jentí, hogy ott tegnap délután *Decki* Sándorné 36 éves nő felakasztotta magát. Öngyilkosságának oka eddig ismeretlen.

* Péter király és a parasztszónok
Péter szerb király Belgrádba való visszautazásának érdekes epizódja volt. Baldanovácni parasztszónokjáról a király elé. A küldöttség szónoka így szólt:

— A mi bajunk igen nagy, uram. Ha a határt négy hét alatt meg nem nyitják, valamennyi parasztszónokra fog menni.

— A meglepett király azt válaszolta, hogy a küldöttség kívánatát közölni fogja kormányával. A parasztszónok erre így felelt:

— Hát te, uram, mit fogsz csinálni? Neked nincs semmi beleszólásod?

* A kormány képviselői a szegedi kongresszuson. Szegedről jelentik: Az iparpártolók orsz. kongresszusára és a Klauzál-szobor leleplezésére vasárnap Szegedre érkeznek a kormány képviselőiben Saterenyi és Mezőssy államtitkárok, Gál, Csóka és Halász miniszteri tanácsosok, továbbá az iparpártolók védnökei: gróf Almásy Dénesné és báró Gerliczy Ferencné. Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter és báró Bánffy Dezső táviratilag mentették ki elmaradásukat.

* Megtagadott jóváhagyás. Mezőtelegden nemrég halt el Tunszeng Adolf jómódú birtokos. Végrendeletében a többek között a mezőtelegdi kaszinónak 600 koronát és az Erzsébet leány árvaház részére 8000 koronát hagyományozott. Az elhunyt özvegye az adományokról alapító leveleket állított ki és azok kapcsán adta át a pénzt a végrendeleti tulajdonosoknak. Az alapítóleveleket jóváhagyás végett felküldték a belügyminiszterhez, honnan tegnap érkezett vissza. A miniszter az alapítóleveleket nem hagyta jóvá, mivel azokat nem az adományozó, vagy annak megbízottja illetve utóda, hanem maga az Erzsébet árvaház és a mezőtelegdi kaszinó van jogosítva kiállítani.

* A gözmosóda ártézi kutja. A nagyváradi szállodások, vendéglősök gözmosóda és szikkasztó részvénytársasága csak nehezen tud prosperálni, mert az üzemhez szükséges nagyobb mennyiségű vízvezeték vizért nagy összeget kell fizetnie. Ezen a hátrányos helyzetben akként vél segíteni a részvénytársaság, hogy telepén ártézi-kutat akar furatni. Ez iránt folyamodott is Nagyvárad városához. A kultur mérnöki hivatal most terjesztette be a kérelemre vonatkozó szakvéleményét. Ebben közli a várossal a halálhivatali hivatal véleményét, amely szerint az ártézi kut furatása megengedhető, ha a gyárból kikerülő szennyvizet tisztítón át bocsátják a Pécébe. A kultur mérnöki hivatal felhívja egyben a várost, hogy mielőbb indítsa meg a város csatornázására vonatkozólag a vízjogi eljárást, mert a város csatornákat épít a nélkül, hogy a vízjogi eljárást ezekre törvényszerűen lejártná. Edből többrendbeli vízjogi per is lesz a város ellen.

* Rablógyilkosság Kecskeméten. A kecskeméti gyilkosságról, amelynek özv. Kovács Issváné az áldozata a következő tudósítást kaptuk: Már teljesen kétségtelennek látszik, hogy a rablógyilkosságot más nem követhette el, mint a meggyilkoltnak egyetlen leánya, Oláh Károlyné. Tettéknek okául az emlegetik, hogy férjére, Oláh Károlyra az öreg asszony igen haragudott s nem is akarta őt házába befogadni. Továbbá az is valószínű, hogy mint egyetlen örököse az édes anyjának, mentől előbb kívánt a tetemes örökséghez hozzájutni. A holttestet ma boncolták fel és megállapították, hogy a gyilkosságot többen követték el; erre vallanak az arcon talált erős ujjnyomok, véraláfutások, négy hatalmas vágás a nyakon. A meggyilkolt öreg asszonyt ma temették el a városi kórházból óriási részvét mellett. A temetésen résztvett Oláh Károly törvényszéki szolga, a meggyilkoltnak veje, aki fuldokolva siratta meg a napát. Ujabbán vett jelentés szerint Oláh Károlyt ma a vizsgálóbíró ismét kihallgatta és az ujjnyomok ellen felmerült nyo-

matékos gyanuokok alapján letartóztatását elrendelte.

* Halálos vasuti szerencsétlenség Ujpesten. A vasuti sorompók hanyag kezelése miatt halálos szerencsétlenség történt tegnap éjszaka. Takács András főtisztviselő a kedvesével, Gulyás Kati szolgálóleánnyal az éjjel egy kétlovas szekérral indult hazafelé a fővárosból. Negyedkettőre ért a Palota-Ulfalu átjáróhoz és mert a sorompó nem volt leengedve, gyanútlanul áthajtott. Alig ért a sínekre, a leány rémségesen elsikoltotta magát, ugyanabban a pillanatban recsegés, ropogás... egy mozdony borította fel a szekeret és darabokra zúzta. Strausz Lajos mozdonyvezető tolatást végzett a mozdonyral, nem tudta, hogy a sorompózárót nem engedték le és a sötétben nem látta meg a kocsi, amelynek nekiment. A szegény Gulyás Kati ott feküdt meghalva, agyonnyomva, Takács András csodálatosképpen csak horzsolásokat szenvedett. A rendőri vizsgálat eddig csak annyit állapított meg, hogy Bezeki József vasuti őr, a saját vallomása szerint elfelejtette a vasuti sorompót leengedni. A rendőrség megindította ellene a vizsgálatot, Gulyás Kati hulláját pedig beszállította a rákospalotai hullaházba.

* Gyilkosság Lajosnirzsen. Tegnapelőtt egy lajosnirzsei korcsmában agyonverték Kovács László sertéskeupecet. A gyilkosokat tegnap fogták el Latoczky József és Berki András személyében, akik azt vallják, hogy azért ölték meg, mert Kovács nem engedte a nótájukat játszani.

* Megégett a putriban. Fancsikán borzalmas halálal pusztult el egy kis csecsemő. Beleégett a cigány putriba. Az Ugra melletti fancsikai pusztán a kis 8 hónapos Házi Erzsébetet szülei 6 éves kis testvére gondozására bízták, ők pedig elmentek vályogot vetni. A nagyobbik leány úgy viselte gondját kis testvérenek, hogy gyufaszálakat gyújtogatott, amittől a cigány putri tüzet fogott. A tüztől azután annyira megrémült a leány, hogy kiszaladt a putriból s magára hagyta kis testvérét. A putri teljesen elhamvadt s romjai alá temette a szegény kis porontyot.

* Farkasok garázdálkodása. Kapnikbánya (Szatmár) község környékén a farkasok annyira elszaporodtak, hogy az életbiztonságot fenyegetik. A vármegye közigazgatási bizottsága hajtóvadást rendelt el, melynek megtartásával a nagybányai főszolgabíró bízták meg.

* Tenkén nem lehet ártézi kutat furni. Tenkén az elmúlt évben nagy arányú mozgalom indult meg, egy ártézi kutat fúrása iránt. A költségekre a község 4214 koronát irányzott elő. Már hozzá is akartak fogni a furatáshoz, mikor több tenkei háztulajdonos saját telkén az előzőleg hozzáfogott furatási munkálatokat befejezték. Többek között a római katolikus plebános udvarán is furatást és használhatatlan vizre bukkantak. Ugyanígy jártak a többi kutturatók is. Mindenütt a Tenke területén furott kutak vasas szénsavas savanyu vizet adnak, melyet a közönség ivásra nem használhat. E miatt a képviselőtestület ülést tartott, hogy a kutturatókat az előzmények után nem fogja megtenni és az így költségvetésileg előirányzott 4214 koronát a piac rendezésére fogja fordítani. Eme határozatát a képviselőtestületnek most küldte be a tenkei főszolgabíró az alispánhoz jóváhagyás végett.

* Nem mutatkozott a sáska. A szomszédos Hajdumegye és Szatmármegye területén nagy károkat okozott ez évben is a sáska Bihar megyét és Nagyváradot azonban szerencsésen elkerülte ez a veszedelem. Ugy Biharvármegyétől mint Nagyvárad városától most jelentés tesznek a fölmívelésügyi miniszterhez, hogy a marokkói sáska ez évben nem mutatkozott.

TANÜGY.

A gyulavidéki róm. kath. tanítóegylet, melybe egész Békés és Dél-Biharmegye katolikus tanítói tartoznak, népes közgyűlést tartott aug. 23-án Békéscsabán Kny Antal c. kanonok, egyleti elnök vezetése alatt, igen gazdag tárgysorozattal.

A gyűlésen jelen voltak: Nemeskey Andor csabai, Zelinka János endrődi, Pálffy Béla gyulai plebánosok, továbbá mint tanítók, illetve hitoktatók: Rác Pál, Gyepes Imre, Hazay Gyula, Hermann Károly, Dércy István, Bogdánffy Géza, Kozics Gusztáv, Takácsy Lajos, Dobay Sándor, Ujházy Miklós és Béla, Ulrich Győző, Nevorall Gusztáv, Májér Pál, Soherer Benedek, Hajas Lajos, Kiss Ferenc, Bakos Gyula, Csabai József, Szébeny László, Bence Sándor, Illéssy Gyula, Tóth Ferenc, Nagy Lajos, Horváth István, Mánassy Imre, Papp Vilmos, Marek János, Endrész József, Dundler Ferenc, Kovacsics Pál, Fekete Ferenc, Niedermayer Béla, Hauzer Mária, Török Etelka, Jankó Károly, Bekker Endre, Bácsly István, Ludvig Ede, Rovny István, Privler Pál, Székely Lajos stb.

Kny Antal elnök az egybegyűlteket tartalmas, szép beszéddel üdvözölte, rámutatván a tanítói állás fontosságára és az önképzés szükségességére.

Nevorall Gusztáv nagy gonddal kidolgozott értekezést olvasott fel e cím alatt: »Lehet-e a magyar ember szociáldemokrata?« Értekezése oda konkludált, hogy a magyar tanítónak ez irányzat ellen, mint az emberi társadalomra nézve lehetetlen elvek ellen teljes erővel küzdenie kell.

Ulrich Győző »Az állatok önvédelme« címen igen tanulságos és tudományos színvonalon álló előadást tartott.

Takácsy Lajos pénztáros jelentése szerint az egyletnek 2000 koronán felüli készpénzvagyona van, melynek kamatai az évi kiadásokat bőven fedezvén, az egylet tagjai az évi eddig is önkéntesen vállalt tagdíj fizetés alul újabb határozatig felmentettek. Ezután Székely Lajos titkár terjesztette elő jelentését az egylet munkásságáról.

Az országos kath. tanítói árvaház felállítására örömmel vétetett tudomásul s annak helyéül Esztergom város kijelölése helyeseltetett. Bácsly István »A takarékoságra való nevelés« című igen gyakorlati irányú tanulmányt adott elő.

Ludvig Ede zárta be az értekezések sorozatát hangsúlyozva a vallásos nevelés fontosságát és a tanítók által írás olvasásra megtanított népek jó irányú olvasni valókkal ellátását.

A közgyűlés kimondotta, hogy a tanítónők saját iskoláikban a női kézimunkát a tanterv szerinti terjedelemben és heti óraszámokban külön díjazás nélkül kötelesek tanítani akkor is, ha ez a pályázati hirdetményben különösen kikötve nem is volt. Az iskolai szünetek egyöntetű megállapítása iránt az egyházmegyei főhatósághoz felterjesztés intéztetik. Jövő közgyűlés helyéül Zelinka János ottani plebános meghívására Endrőd jelöltetett ki. Az országos tanítói segélyalap és a III. országos tanítói kongresszusra képviselőül Székely Lajos titkár küldetett ki. A közgyűlés üdvözlő táviratot küldött: Szmeccsányi Pál nagyváradi megyés püspökhöz.

A végül megejtett tisztújítás eredménye a következő: Elnök Kny Antal, alelnök Ilyésy Gyula, jegyzők Székely Lajos, Dundler Ferenc, pénztáros Takácsy Lajos, ellenőr Bekker Endre, könyvtáros Endrész József. Választmány: Székely Zsiga, Serer Benedek, Niedermayer Antal és Béla, Jankó Károly, Ulrich Győző, Nevorall Gusztáv, Szébeny László, Nagy Lajos, Bence Sándor, Bakos Gyula, Ludvig Ede, Tóth Ferenc. A közgyűlés után a Fiumeszálló nyári éttermében diszebed volt, hol a gyűlésen résztvevők, Nemeskey Andor csabai lelkes mint házigazdának voltak szívesen lá-

tott vendégei, hol magas színvonalon álló, lelkes felkészítőkben nem volt hiány. A délután folyamán a tanítók egy része a csabai Stark-féle nagy minta szőlőtelepet tekintették meg.

MULATSÁG.

A hivatalnokok táncmulatsága. Az egész Biharvármegye területére kiható mozgalmat, melyet a hivatalnokok indítottak egy egyesületben való csoportosulás végett, már csak egy lépés választja el a megvalósulástól. Az alakulandó egyesület ez ideig mintegy 200 tagot számlál, kik maguk között elhatározták, hogy mielőtt még az egyesület megalakulna, egy mulatságot rendeznek az egyesület alapja javára. A hangversenynyel egybekötött mulatság szeptember 8-án lesz megtartva a Fekete Sas nagytermében. A hangverseny számait még nem állapította meg a rendezőség véglegesen, ettől azonban az idő előrehaladottsága miatt, eltekintettek és a meghívókat az eddig összeállított műsorral bocsájtották szét. A nagy érdeklődésből ítélve a mulatság fényes sikerű lesz. Részt vesz benne, nemcsak Nagyvárad köz és magánhivatalnokainak tekintélyes száma, de az egész Biharvármegye járási hivatalnokai, jegyzőségei.

A rendezőség fáradhatatlan buzgalmit fényes erkölcsi és anyagi siker fogja koronázni.

A mulatságra a következő meghívót bocsátották ki:

Az alakulásban levő Hivatalnok Egyesület részben felszerelése, részben segélyalapja javára 1906. szeptember 8-án Nagyváradon, a Fekete Sas nagytermében hangversenynyel egybekötött zártkörű táncmulatságot rendez. Belépő díj: személyjegy 2 korona, családjegy (4 személyre) 4 korona. Hangverseny kezdete 8 órakor. Minden hölgy a belépéskor egy sorsjegyet kap, a melynek a főnyereménye 40.000 korona.

A hangverseny programjában részt vesznek;

Dutka Akos saját költemény. Popity János ügyvédjelölt szavalt. Lobermayer Gyula ének. Kurczmann János zongora. Szilágyi Béla hegedű. Pollák Ignác bűvészeti paródia. Es még mások.

Részletes programot a lapok útján nyújt a rendezőség.

Védnökön özv. báró Gerliczy Félixné, védnökök: Glac Antal, Biharvármegye és Nagyvárad város főispánja, Bary József kir. törvényszéki elnök, borosjenői Papp Miklós, kir. pénzügyigazgató, Schöpflin Agost m. kir. posta és távirat igazgató. Diszelnök: Szokoly Tamás Nagyvárad város országgyűlési képviselője, Kotzó Zoltán rendezőbizottsági elnök, Szeles János r. b. alelnök, Baocsik Sándor r. b. alelnök, Tyll János pénztárnok, Kávásy Gyula jegyző, Pán Antal és Herbst Ödön ellenőrök. Háznagy és táncrendező Jámbor Sándor. Cigányvajda Szabó Jenő.

SZINHÁZ.

Műkedvelők a Szigligeti színházban. A bor Gárdonyi Géza páratlan szépségű darabjának mai előadása iránt városszerte nagy az érdeklődés. A színházi pénztárnál már tegnap tömegesen váltottak jegyeket s különösen a jobb helyek jórészt már el is keltek. A szereplők valamennyien nagy kedvvel és ambícióval készültek s így igen élvezetes előadásra van kilátás. A rendkívüli érdeklődésre való tekintettel a rendezőség elhatározta, hogy az előadást vasárnap délután megismételi. Jegyek úgy a mai, mint a holnapi előadásra a színházi pénztárnál válthatók.

TÁVIRATOK.

A norvég királyi pár utazása.

Krisztiania, aug. 24. Az Aftenposten jelentése szerint a király és a királyné az ősszel hosszabb külföldi utra indul, melynek folyamán a kopenhágai, londoni és berlini udvaroknál látogatást tesz. Az elutazás időpontja még nincs meghatározva, valószínű azonban, hogy a királyi pár csak a storthingnak az október hó közepén leendő megnyitása után indul el.

A földrengés.

New-York, augusztus 24. Egy jelentés szerint a Valparaisóban életüket veszítették között van Fredericko Barella, az ismert politikus és kapitalista. Linában attól tartanak, hogy Chiléből nem érkezik elegendő élelmiszer.

Szantiago de Chile, augusztus 24. Tegnap reggel itt újabb földrengéseket észleltek. Este is csekélyebb erejű földrengés volt észlelhető.

A bolgár ügyvivő lemondása.

Konstantinápoly, aug. 25. A nacsovics bolgár diplomáciai ügyvivő a bolgár kormány által felmerült nézeteltérések következtében beadta lemondását és búcsút vett a portától és a diplomatáktól. Nacsovics ma még jelen lesz a szelamlikon s néhány nap múlva szofiába utazik.

A kubai felkelés.

London, augusztus 24. A Morn. Post. washingtoni levelezője jelenti, hogy az Egyesült Államok kormánya a kubai felkelésnek a lapok szenzációs jelentései ellenére sem tulajdonít különös jelentőséget. Rooseveltnél, ha szükség volna rá, egy percig sem habozna az intervencióval. Rooseveltnél meg van győződve, hogy Talma elnök egyelőre még elég erős arra, hogy a fenyegető anarchiát elnyomja. Ha ez nem sikerül, csak akkor fogja Amerika nehéz kezét Kubára rátenni. A Standard kérdést intézett több kereskedő céghez, melyeknek Kubában nagy érdekeik vannak. Ezek a cégek a folyamatban levő eseményeknek nem tulajdonítanak nagyobb jelentőséget és a kereskedelmi érdekeket a Kubában szokásos puccsoktól nem féltik.

A spanyolországi sztrájk.

Bilbao, aug. 24. A Montegui bányák munkásai összetűztek a csendőrökkel, több személy megsebesült. Számos bányászletartóztattak, a munkás egyesületet bezárták.

Podvielszky lemondása.

Berlin, aug. 24. Hir szerint Vilmos császár Podvielszky földművelésügyi minisztert a Timpelskirich céghez való viszonya miatt felszólította, hogy adja be lemondását, ami csak azért késik, mert a miniszter ellen, ki tartatékos katonatiszt, saját kérelmére vagy akarata ellenére katonai becsületügyi eljárás folyik.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

M. K. Gyakorlatban is szívesen látnók! A lap küldése dolgában intézkedtünk.

V. I. Kedden fog jönni, mert vasárnap tárcákba nem sorozható, egyébként pedig kimaradhatna. Legjobb lesz keddenként közölni. A cikk alkalmilag szintén jönni fog.

Kis leány. Mi sajnáljuk legjobban, hogy a Keresztény Kereskedők és Kereskedő Ifjak Egyesületének mulatságáról a névsort nem közölhettük. Pedig láttuk a névsort s bizony mondhatjuk, kevés mulatságról lehet olyan szép és gazdag névsort összeállítani. Kedden egész éjjel vártuk a névsort — s tegnapelőtt kaptuk meg. Ez már oly későn volt, hogy nem lehetett többé fel melegíteni a régen lezajlott mulatságot. Legközelebbi alkalommal a rendezőség nemcsak pontos névsort fog összeállítani, hanem azt pontosan közzé is fogja tenni.

REGÉNYCSARNOK.

A titok.

— Bűnügyi regény. —

10.

Irta: Fergus Hume.

— Angolból. —

— Mindent, amit tud, — felelte mr Gorby és merően az asszonyra nézett, aki elsáp Gorby éles tekintete alatt.

— Hol ölték meg mr Whytet? — kérdezte mrs Hableton.

— Egy bérkocsiban a St Kilda-uton.

— A nyílt utcán? — hökkent meg mrs Hableton.

— Ugy van, a nyílt utcán.

— Ah! — sóhajtott az asszony és orósen az ajkára harapott.

A detektív látta, hogy küzködik magával, vajjon szóljon-e vagy hallgasson. Mivel okos ember volt, némán és türelmesen várta, míg mrs Hableton elszánja magát valamire; mert tudta, hogyha szól, esetleg egy szava is örökre lezárhatná a vén sárkány ajkait. Ovattosságának még is lett az eredménye, mert mrs Hableton némi küzködés után így szólt.

Mr Gorby, nekem nagyon szomorú és keserves volt az életem s mindennek oka a részeges, hitvány férjem volt; én hát nem sokra becsülöm a férfiakat, de... a gyilkosság — és itt megborzadva rázkódott össze — mégis szörnyű dolog és nem lehet rá fogni vaktában senkire.

— Ugyan kire gondol? — kérdezte a detektív bírtelen.

— En nem tudom... nem vagyok bizonyos benne.

A detektív meglepetve nézett a nőre:

— Beszéljen nyíltabban, kérem. Ez kötelessége az igazság földéítésének az érdekében.

— Mindent elmondok, amit tudok, — felelte mrs Hableton, — és ha ártatlan, Isten, úgy is megsegíti.

— Ki, hogyha ártatlan?

— Elejétől kezdve mondok el mindent, — felelte mrs Hableton, — akkor ön maga is megítélheti.

S miután mr Gorby bólintott, így kezdte: — Körülbelül két hónapja, hogy mr Whyte Oliver kivette nálam a lakását...

— Milyen volt a külseje? — vágott közbe a detektív.

— Nem nagyon magas, barna, simára borotvált gentleman.

— Nem volt valami ismertető jegye?

— De volt. — felelte mrs Hableton elgondolkodva, — egy anyajegy a bal-halántékán, de ez nem igen látszott, mert ráfésülte a haját.

— Talán jó nyomon járok, — mondta magában mr Gorby. — Most már tudom a nevét.

— Mr Whyte az mondta, hogy egyenesen Angliából jött, — folytatta mrs Hableton.

— Ezért nem voltak hát barátjai és ismerősei, — dönnögött a detektív magában.

— Mikor kivette a lakást, azt mondta, hogy félesztendeig lakik majd it, — beszélt tovább mrs Hableton, — s hetenkéntelőre fizetett, még pedig nagyon pontosan. Azt is mondtam,

ta, hogy egész csomó jóbarátja van, s éjszakánként rendszeren el is nem hazulról, hogy találkozzék velük.

(Folyt. köv.)

NYILTTÉR.

Szilvát

pálinkafőzéshez, bármely mennyiségben vesz az Érmelléki részv.-társaság **Nagypiac-tér 10.**

1739.

KÖZGAZDASÁG.

Sertésvész. A szalárdi főszolgabíró most jelentést tett az alispánhoz, hogy Jákóhodos községben sertésvész ütött ki. A vész járványos jellegű. A kellő óvintézkedések megtételét a főszolgabíró elrendelte.

Értéktőzsde.

Budapest, augusztus 24.

Osztrák hitelrészvény	678
Magyar hitelrészvény	796

Leszámitoló bank	506
Rimamurányi	525
Osztrák-m. állam vasutirészvény	670
Közuti vasut	594
Városi villamos vasut	327.50

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, augusztus 24.

Buza okt.	14.24	14.26
Rozs okt.-re	12.12	12.14
Tengeri augusz. 1906	10.26	10.28
Zab apr.-ra	11.04	
Repeze aug.-ra	32.50	32.70

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1906 aug. 24. én.

Magyar aranyjárdék 4%	112.50
Magyar koronajárdék 4%	94.80
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	847.5
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	94.75
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	78
Magyar gyermekény sorsjegy-kölesön	2.07
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön	154
Osztrák járadék papirban	99.50
Osztrák járadék ezüstben	100.25
Osztrák korona járadék	117.80
Osztrák járadék aranyban	99.45
1860. oszt. államsorsjegyek	1.59
Osztrák-magyar bankrészvény	17.75
Magyar hitelbank részvény	809.50
Osztrák hitelbank intézeti részvény	669.75
Osztrák magyar államvasuti részvény	670
Német birodalmi márka	19.07
London vista	117.30
Páris vista	240.15

A szerkesztőért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Pályázat földmunkára.

Nagyvárad Város Villamos Műve pályázatot hirdet 1400—1500 méter kábel fektetésére, 70 cm. mély árokban, az anyag u. m. homok és téglá hozzáadása nélkül. A kiásott árokba a kábelt a villamos mű saját közegeivel fekteti le. A pályázat eredménye a villamos műre nem kötelező. Ajánlatok legkésőbb f. évi szeptember hó 1-éig nyújtandók be. Bővebb felvilágosítást nyújt a villamos mű igazgatója.

Baross-utca 60—sz. házban egy modern uri lakás fürdőszobából s a hozzátartozó mellékhelyiségekkel **1906 november 1-től**, valamint ugyanott egy udvari magtár és aszfaltozott pincehelyiség minden órán kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztár részvénytársaságnál **Kossuth Lajos-u. 4 sz.**

Eladó ház.

Olasziban a Lukács György-utca sarkán levő 1-ső számú, három utcára néző sarokház, hol ma szálloda és vendéglő van, tehermentesen szabad kézből eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok, vevőlisták, gazdasági nyomtatványok, egyházi, községi és egyéb hivatalos nyomtatványok, körlevelek, levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek, számlák, falragaszok, bál meghívók, táncrendek, étlapok, naptárak, palackfeliratok, névjegyek.

gyászlapok stb. a nyomdai szakba vágó nyomtatványok készítése.

A lat, és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

A hatóságilag engedélyezett végeladás!

A Fábry Testvérek

Fő-utcai Moskovits-féle palotában
lévő üzlethelyiségében már csak rövid
ideig tart.

Az összes áruk: Kalapok, cipők, ingek,
zsebkendők, vásznak, sifonok, szallagok, bar-
hetek, bélésárúk, csipkék, fiu- és leány ci-
pők és csizmák, férfi, női és gyermek haris-
nyák, pamutok, himzések nagyban és ki-
csinyben minden elfogadható árban el-
adatnak.

Üveg iroda, bolti álványok, gázberendezés,
több gázlámpa, nikkel kirakat állványok, áru
dobozok

igen olcsón eladók

Üzlet áthelyezés!

A már 18 év óta fennálló óra — ékszer
és látszer üzletem, óra javító műhe-
lyem a Fekete Sas szálloda épületének
lebontása folytán

Fő-utca Orsolya zárda épületébe

(Kiss Dávid dohányz. tőzsdéje során.) helyez-
tem át, s azt Szilágyi Géza és Társa törvény-
székiileg bejegyzett cég alatt folytattom. Rak-
táromon menyegzői, keresztelési, bérnialási,
névnapi s más alkalmakkori ajándék tárgyak
igen izléses választékban találhatók.

A n. é. közönség szives bizalmát továbbra
is kéri

kiváló tisztelettel
Szilágyi Géza órás
Fő-utca

Egy tanonc felvétetik.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 34 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, hó nelyos (matt), szines fényképsz-lámpák és mindenemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók nernst-lámpák és osmium-lámpák gyertyánként 15 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári
ívlámpák árak mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

→ *villamosvilágítási* ←

s erőtviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ívlámpák kezeletét, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.

Pártoljuk a hazai ipart! Ne vigyük pénzünket idegenbe,
hanem vásároljunk kizárólag magyar készítményű

BÚTOROKAT

gyári árban, kezeség mellett a

Magyar Műbútorgyár Részvénytársaságnál
NAGYVÁRADON, FŐ-UTCA ELEJÉN.

Ipari és kereskedelmi vezető: PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás- szálloda- és kávéházberendezések műipari vállalata.

Kívánatra tervek és költségvetések. — Telefon 421 szám.

„Első nagyváradai cipő és csizmagyár“

Moskovits Farkas és Társa

ajánlja

elsőrendű kézimunka

cipő és csizma

készítményeit.

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. szám
(volt rendőrségi épület.)

